

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Hrabani Mauri de uniuerso libri I-XI - Cod. Aug. perg. 96

Hrabanus <Maurus>

[S.l.], [9./10. Jh.]

Liber nonus

[urn:nbn:de:bsz:31-14112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-14112)

INCIPIIT LIBER VIII. DE MUNDO
ET IIII. PLAGIS IPSIUS.

In sacro ergo eloquio intelligentie mag-
na discretio est. Sepe enim in quibusda
locis illius & historia seruanda est & al-
legoria & sepe in quibusdam sola exqui-
renda est allegoria. Aliquando uero
sola necesse est ut teneatur historia.
Nam in quibusdam locis sicut diximus
historia simul tenenda est & allego-
ria ut etiam dioces pascantur phisto-
riam & uelocios ingenio per alle-
goriam. Unde cum loquente do po-
pulus lampades et fontum bucinę
& montem fumigantē cerneret. p-
teritus petiit. ut eis per morsendū
loqueretur. Unde scriptū est. Sicut
populus de longe. moyses accessit ad
caliginē in qua erat dñs. Turba quippe
populi allegoriarum caliginē non
ualet penetrare. quia ualde paucorū
est spiritali intellectū rimare. genū
mentes carnaliū sola sepe historia pas-
cunt. Loquente dō. sicut populus a lon-
ge. quia uō spiritalis quq; allegoria-
rum nubē penetrant. ut spiritaliter
diuerba cognoscant. Moyses acces-
sit ad caliginem in qua erat dñs. idcirco
nos in hoc opere. ubi de rerum varia

significatione scribere disposuim.
res ipsas primū notauimus. deinde
significationem earū breuiter dis-
seremus. Ita ut a mundo incipientes.
partes eius subsequenti differendo
ponamus. Mundus est cælū & tē-
mare. et quae in eis operati sunt. de
quo dicit. In mundo per eum factus est.
Mundus Latine a philosophis dicitur.
quod in seipso in motu sit. ut cælū.
sol. luna. aer. maria. pulla enim requi-
es eius elementis concessae. ideoq;
semp in motu est. Graeco uō nomen
mundo de ornamento accommodauer.
pp̄t diuersitatem elementorū & pul-
chritudine siderū. appellatur enī
apud eos cosmos quod significat
ornamentū. nihil enī mundo pulchri-
us oculis carnis aspiciunt. Mundus
enī aliquando historialiter. id est
uniuersorū elementorū compactio
accipitur. Aliquando uero iuxta al-
legoriā in bonā partem & aliquando
in contrariā ponitur. Nam mundus
historialiter in eo intellegitur. ubi
euangelista dicit. In mundo erat &
mundus per eum factus est. Et illud
ubi dñs ait Ego lux In hunc mundū
ueni. In mundo quippe erat. & mun-

mundus

dus per ipsum factus est. Quia dñs erat
 quia totus ubiq; quia suae p̄sentiae
 maiestatis sine labore regens sine
 onere continens quod fecit. In quo
 & iam mundo quem prius per diuini-
 tatem creauit. Postmodum homo
 natus apparuit. quod autē sequitur.
 Et mundus eum non cognouit. signi-
 ficat homines mundi amore decep-
 tos. atq; inherendo creaturae. ab ag-
 noscenda creatoris sui maiestate re-
 flexos. Duobus autē modis ut dixi-
 mus. mundus intellegitur. Alter in
 peccatorib; Alter in sc̄is. Quod autē
 dñs dicit ad patrem. ut mundus cre-
 dat. quia tu memisti. & alibi. ut cog-
 noscat mundus. quia diligo patrem.
 Hic nominat mundum eos qui creditu-
 ri erant uel qui tunc credebant xpm
 filium dī esse. ad salutem humani ge-
 neris missum a patre in mundum.
 Quod autem ait. Pater iuste. mundus
 te non cognouit ego autem cogno-
 uite. Ideo non cognouit. quia dāp-
 natus est per iustitiam. ille uero qui
 saluandus erat mundus. per miseri-
 cordiam te cognouit. Utiq; ipse xps
 reconciliauit patri. non merito sed
 gratia. Hinc dicitur ih̄s saluator mun-

Et mundus eum
 non cognouit

di hoc est aecclēsiāe catholicae. quia
 ipse est saluator omnium & maxime
 fidelium. Quod enim legitur dñs dixit
 se. Venit enim princeps huius mundi
 & in me non inuenit quicquam. Hic
 ostendit diabolum principem esse
 peccatorum hominum. non creatura-
 rum dī. Et quotiens cumq; mundi figura
 in mala significatione ponitur. nihil
 ostendit nisi mundi istius amatores. &
 nondi. Absit enim ut credamus illum
 principem eē. caeli & terrae. et creatu-
 rarum omnium. quae generaliter
 mundi nomine appellatur. Totus
 itaq; mundus seruit suo creatori. non
 deceptorī. Redemptorī. non interemp-
 torī. Et regitur dispensatione diuina
 non inimici uersutia sub uertitur. p̄t̄
 homines partis illius qui propria uo-
 luntate non necessitate aliqua se
 abiciunt diabolo. Aliquando & iam
 ipsa ambitio terrenarū rerum. mun-
 di nomine designatur. Unde dicit
 iohannes apostolus. nolite diligere
 mundum. neq; ea quae in mundo sunt.
 Siquis diligit mundum. non ē caritas
 patris in eo. quō omne quod in mundo
 est concupiscentia carnis est. Et con-
 cupiscentia oculorum & superbia uitae.

Omne quod in mundo est. dicit omnes qui mente inhabitant mundum. qui amore incolunt mundum. sicut caelum inhabitant quorum cursus est. quia uis carne ambulant in terra. Omne quod in mundo est id est omnes mundi amatores non habent. nisi concupiscentiam carnis & oculorum & superbiam uitae. Quibus uiciorum uocabulis omnia genera uitiorum comprehendit. Concupiscentia carnis est omne quod ad uoluptatem & delicias corporis pertinet. In quibus sunt maxima cibus & potus & concubitus. quae tria salomon sanguis sugis comparat. Concupiscentia oculorum quae fit in discendis artibus nefariis. in contemplandis spectaculis turpibus. uel super uacuis. In adquirendis rebus temporalibus in diuiscendis. & carpendis proximorum uitiis. Supbia uitae est. cum se quis iacet in honoribus. phaeetia cupiditas humana temptatur. phaeetia ad a. & dñs ipse temptatus est. Quatuor autem sunt climata mundi a uentis id est plagis orientem & occidentem septentrionem & meridiem. Oriens ab exortu solis nuncupatus. occidentis quod die faciat occidere atque interire. Abscondit enim lumen mundo & tenebras

367
super inducit. Septentrio autem a septem stellis axis uocatur. quae in ipso reuolunt rotantur. hae proprie uertex dicitur. eo quod uertitur sicut poeta ait. Uertitur inter caelum. Meridies uel quibus sol faciat medium diem quasi medi dies uel quia tunc purius micat ether. merum enim purum dicitur. Mistica autem oriens dñm significat saluatorem de quo in lucas scriptum est. Uisitauit nos oriens ex alto. Et in zacharia propheta. ecce uir oriens nomen eius. Oriens populus iudeorum. siue Inluminatio fidei. sicut in eccliae esaias dicitur. Ab oriente adducam sermentum. Occidens populus gentium ubi & supra & ab occidente congregabo. Occidens autem significat uitae melioris defectum. uel occasum mortis. Unde de peccatoribus in propheta scriptum est. occidet uobis sol in meridie. & psalmista iter inquit facite ei qui ascendit super occasum. dñs nomen est ei. Item occasus significat post temptationis ardorem in certamine libidinis refrigerationem. Sicut in deuteronomio pro eo qui nocturno polluitur somno. hoc est occulta cogitatione. ut non reuertatur prius in castra. quam lauet uestimenta sua. & occidat

sol. Rursum orient designat in
 un bone uitae nrae. occasus malae
 conuersationis affectus. ut est illud
 in psalmo. Quantum distat orient
 ab occasu. elongabit a nobis iniqui
 tates nostras. In occasu enim eramus
 cum peccati uinculo tenebamur
 astricti. In oriente autem sumus quan
 do per aquam regenerationis nos sol
 ueris inuisitat. & tenebras facit
 nostrorum discedere peccatorum.
 Tam enim ergo iniquitates nrae longe
 sunt a nobis peccata nra danantur.
 quanto potest clara dies a tenebro
 sa nocte distare. siue ponentem
 significat regnum di. per occasum uero
 gehennam. quae tantum ab aeterni
 sede dissociata est. quantum dicit
 abraham loquens ad chuntem. In
 ternos & uos chaos in magnam firma
 tum est. Septentrionalis autem pars
 mundi. unde gelu & siccitas pce
 dunt. per figuram ostendit diabolū.
 uel frigus infidelitatis de quo scrip
 tum est. Aquilonem et mare tu
 creasti. thabor ether monum nomi
 ne tuo. exultabunt tuum brachium
 cum potentia. Per aquilonem de
 signans diabolū. quid dixit.

Per onā sedem meam in aquilone. & ero simi
 lis altissimo. Unde alibi legitur aliquo
 durus est uentus qui alio nomine dexter
 uocatur. Et quod diabolus nomen sibi
 dextri presumat tamquam boni siue
 quod occidentem id est peccatum re
 spicientem dexter fiat. Aquilo signi
 ficat populus gentium. ut in esau
 dicam aquiloni da & in psalmo latera
 aquilonis ciuitas regis magni. & in iob
 ab aquilone aurum uenit. Meridi
 ana autem plaga mundi. quae & aus
 tralis ab austro uento uocatur. calore
 suo frigus dissipat & glaciem soluit.
 Significans gratiam sps scī. qui caritatis
 ardore frigus infidelitatis expellit
 & peccatorum duritiā dissoluit. In
 de scriptum est conuertere dñe capti
 uitatem nrām sicut torrentis in austro.
 Quia & iam uentus significat populū
 iudaicum. lumen scientiae in scrip
 turis legis & prophetarum habentem
 Sicut aquilo gentilem in tenebris in
 fidelitatis estultitia erroris degen
 tem. Has quoque ambas gentes xpi
 gratia per euangelium ad se conuo
 ciuit. Item in aquilone aduersa mun
 di. In austro blandimenta designan
 tur. qua gemina expugnatione

probatuſ aecceſia. Et per conſtantiam
fidei mirum odorem uirtutum diſpergit.
Unde ſponſa In cantico canticorum dicit
Surge aquilo & ueni auſter. perfla hortu
meum & fluant aromata illius. conſur
ge. p̄mittenti ſuoꝝ eſt non imperantiſ.
Item in contrariam partem meridiſ ac
cipitur. ut eſt illud in pſalmo. aruſia et
demonio meridiano. Demonum meridia
num eſt immane periculū feruore p̄ſecu
tionis accenſum. ubi ruina plerumq̄ me
tatur. Auſter cocta quae ex iuda eiſ p̄
or in x̄po credidit. ut in p̄ph̄ qui habita
tiſ in terra auſtri. ferre aquā ſicienti.
idē baptiſimum credentibus. Et in iob ab
aquilone aurum uenit. & ab auſtro for
midoſa Laudatio. Auſter ſc̄a aecceſia eſt.
fidei calore accenſa. **DE ATHOMIS**

Piloſophi athomoi uocant quafdam in mun
do corporum partes tam minutiffimas
ut nec uifui pateant. nec tomē id eſt ſec
tionem recipiant. unde et athomi die
tae ſunt. hae p̄ in aere totius mundi in
requie ſi motibus uolitari. et huc atque
illuc ferri dicuntur ſicut tenuiffimi pul
ueres qui in ſuſi p̄ feneftras radius ſolis ui
dentur. ex his arbores et herbas & fru
ges omnes oriri. et ex his ignem et aquā
et unuerſa gigni atque conſtare. quidā

philoſophi gentium putauerunt.
Sunt autem athomi. aut incorpore. aut
intempore. aut in numero. In corpore
ut lapis. diuidis cum in partes. & par
tes diuidis ipſas in grana. uelut ſunt
arenae. Rurſumque ipſa arenae grana.
diuide in minutiffimum puluerē.
donec ſi poſſis peruenias ad aliquam
minutiam. quae iam non ſit quae
diuidi uel ſecari poſſit. haec eſt athomi
incorporibus. In tempore uero ſic intel
legitur athomus. annū uerbi gratia
diuidis in menſes. menſ in dies. dies in
horas. adhuc partes horarum admit
tant diuifionē. quo uſq; uenias ad tan
tum temporis punctum. & quēndam
momenti particula talem. quae per
nullam morula p̄duci poſ
ſit. & ideo iam diuidi non
potest. haec eſt athomus temporis.
In numeris ut puto. octo diuiduntur
in quatuor. rurfus. in
duobus. Inde duo in unū. unus
autem athomus eſt. quia in ſecabilis
eſt. ſic & littera. Nam orationē diuidis
in uerba. uerba in ſyllabas. ſyllabam in
litteras. Littera pars minima. athomi eſt.
nec diuidi poſſit. Athomus ergo eſt
quod diuidi non poſſit. ut in geome

369.

Athomi ſunt
ut in corpore. ut in
tempore. aut in
numero.

J

J

trica punctus; nam thomus diuisio dī
grece: athomus: indiuisio; Nam quantū
inuisibilis unitas ualeat in rebus ad
ostendendam mysticam significatio
nem. manifeste scriptura designat.
quia ipsam omnium rerum Initium
ēē. demonstrat. apto dicente; unus
dñs. una fides. unum baptisma. unus
dī & pater omnium. qui est ^{sup om̄s}
& per omnia. & in omnib; nobis. ^{qui benedictus in saecula.} Unde
idem iubet nos sollicitos seruare uni
tatem sp̄s in uinculo pacis. ut fiat unū
corpus. & unus sp̄s. sicut uocati sumus
in una spe uocationis nostrae.

DE ELEMENTIS.

Ylengreci rerum quandam primā
materiam dicunt. nullo prorsus
modo for^{matam}. sed om
nium cor^{porum}
formatum ^{capacem}. ex qua ui
sibilia haec elementa formata sunt.
Unde & ex eius ^{deriuatione}.
uocabulum ac ^{ceperunt};
rilen latini materiam appellauerunt.
Ideo quia omne informe. unde ali
quid faciendum est. semper mate
ria nuncupatur. Proinde & ea poe
te siluam nominauerunt. nec incon
grue. quia materiae siluarum sunt.

Greci autem elementa iētoxa nuncu
pant. eo quod sibi societatis concordia
& communiōe quadam conueniunt.
nam sic ea inter se naturali quadam
ratione iuncta dicuntur. Ut modo
originem ab igne repetentes usque
ad terram. modo a terra usque ad ignem.
Ut ignis quidem in aera desinat. Aer
in aquam densetur. a qua in terram
crassetat. Rursusque terra diluatur
in aquam. aqua arescat in aera.

Aer in ignem extenuetur; quia propter
omnia elementa omnib; inesse. sed
unum quodque eorum ex eo quod am
plius habet. accepisse uocabulum.

Sunt autem diuina prouidentia pro
priis animantib; distributa; nam ce
lum angelis. aera uolucris; mare
piscibus. terram hominib; ceterisque
animantibus creator ipse impleuit.

DE CAELO.

Caelum dictum. eo quod tamquā
caelatum uas impressa lumina habe
at stellarum. ueluti signa; Caelū
autem in scripturis sc̄is. ideo firma
mentum uocatum. quod sit cursu
siderum. & raris legibus. fixisque firma
tum; Interdum & caelum pro aere
accipitur. ubi uenti & nubes & procelle

& turbines fiunt. In scriptura sacra ple-
rumque etia quae accipi secundum
historiam possunt. spiritualiter in-
tellegenda sunt ut et fides habea-
tur in ueritate historiae. & spirita-
lis intellegentiae capiatur in mys-
teris allegoriae. sicut hoc quoque
nouimus quod psalmista ait. Quo-
uidebo caelos opera digitorum tuorum.
lunam et stellas quae fundasti.
fecit enim iuxta ueritatem historiae
stat sermo rationis. quia & caeli ope-
radi sunt & lunae ac stellae ab ecre-
atae atque fundatae sunt. Sed si hoc
psalmista iuxta solam historiam
& non secundum intellectum mysticum
asserit. quia caelum opera dei esse
pessus est. dicitur de luna et stellis.
cur non etiam solem quem scimus quia
eius opus est pariter enumerauit.
si enim iuxta solam historiam loque-
batur dicitur de lumine minus
prius lumine maius dicere debuit.
ut ante solem. & post lunam atque stel-
las fundatas esse pertiberet. Sed
quia iuxta intellectum mysticum lo-
quebatur. ut lunam sciam ecclesiam
& stellas homines sanctos accipere de-
beremus. solem nominare noluit.

371.
quia uidelicet ipsi aeterno soli lo-
quebatur. de quo scriptum est.
uobis autem qui timetis dominum. orietur
sol iustitiae. Caelum autem iuxta
allegoriam aliquando ipsum dominum
saluatorem significat ut est illud.
caelum caeli domino. quia sicut sancti sanctorum
& dei deorum ita & iam caelum caelorum
recte ipse dicitur in quo plenitudo
diuinitatis inhabitat. Aliquando
uero angelicas potestates significat
ut est illud in genesi. In principio fecit
deus caelum & terram. Quod post uoca-
uit firmamentum. quia caeli fuerunt
hi qui prius bene sunt conditi. sed post
modum firmamentum appellati sunt
quia omnino iam nec aderent uirtu-
tem incommutabilitatis acceperunt.
Ad quos per prophetam alibi dicitur.
audite caeli quia dominus locutus est
Item caeli nomine prophetae & apostoli
& sancti uiri exprimentur. ut est hoc ce-
li enarrant gloriam dei. quia ipsi de
aduentu christi disserendo orbem terra-
rum sancti admonitionibus impleuerunt
De quibus caelis alibi dicitur. Verbo domini
caeli firmati sunt & spiritu oris eius omnis
uirtus eorum. Quia christo post ascensio-
nem de super mittente spiritum sanctum apostoli

infide & scientia confortati sunt.
 Igitur in principio fecit deus caelum id
 est spirituales celestia qui meditan-
 tur & querunt. In ipso fecit & carnales
 qui terrenum hominum nec ^{de} dispo-
 erunt. Aliquando & iam contempla-
 tionem supernorum caelum signifi-
 cat. ut est illud. Ascendant usque ad
 caelos & descendunt usque ad abyssos.
 Usque ad caelos quippe ascendimus cum
 summa penetramus. sed abyssos usque
 descendimus cum repente a contempla-
 tionis culmine per turpia tempta-
 menta deicimur. Plerumque ergo
 in seculo euangelio regnum caelorum
 praesens ecclesia nominatur. Con-
 gregatio quippe iustorum. regnum
 caelorum dicitur. Quia enim propheta
 tam dominus dicit. Caelum mihi sedes
 est. terra autem scabellum pedum
 meorum. & salomon ait. Anima ius-
 ti sedes sapientiae. Paulus & iam
 dicit christum dico dei uirtutem & dei sa-
 pientiam. Liquido comprobatur
 dominum in anima iusti sedere. hoc est
 regnare & iudicia sua decernere.
 Nam caelum aeris est ut supra diximus.
 agnoscitur in quo caelo hoc est ae-
 reo helias raptus describitur & quod

apostolus de inmundis spiritibus loquitur.
 non est nobis conluctatio aduersus car-
 nem & sanguinem sed contra spiritualia
 nequitiae in caelestibus. Et alius apostolus.
 Caeli autem qui nunc sunt et terra eode-
 uerbo repositi sunt igni seruari in diem
 iudicii. Aliquando ergo in caeli nomine
 sacra scriptura designatur. de qua dicitur
 extendens caelum sicut pellem. ex qua
 nobis et sol sapientiae & sol scientiae.
 et ex antiquis patribus stellae exemplorum
 atque uirtutes luceant. Quod sicut pellem
 extenditur quae per scriptores suos carnis
 lingua formatum ante oculos nostrorum puer-
 ba doctorum exponendo displicatur.
 Cuius caeli superiora dominus in aquis rogit.
 quia alta sacrae eloquii. id est ea quae
 de natura diuinitatis uel de actibus gaudi-
 is narrat nobis. adhuc nescientibus solus an-
 gelus in secreto sunt cognita. Nam ali-
 bi in psalterio legitur. Laudate eum
 caeli caelorum et aequi. s. c. s. l. n. d. Quae uis
 in genesi unum caelum fabricatum esse
 legerimus. tamen eos plurali numero
 et paulus ipsi appellauit. qui refert ipse
 tum se caelum raptum ibique talia cogno-
 uisse quae hominum non licebat effari.
 et hic plurali numero nuncupatur
 quod tali forsitan ratione concordat. Dicitur

mus unum esse palatium quod multis membris multisq. spatium ambiatur. Ita forsitan et caeli partes dicimus caelos dum complexio atque sinus eius unus esse monstratur. A quas uero super celos esse genesis refert. ait enim. diuisitq. aquas quae erant sub firmamento ab his quae erant super firmamentum. Firmamentum enim in ecclia scripturae diuinae intelleguntur. quia caelum plicabitur sicut liber discreuitque super hoc firmamento aqas. idest caelestes populos angelorum. qui non opus habent hoc suscipere firmamentum. ut legem legentes audiant uerbum di. Quidem enim eum semp et diligunt. sed supposuit ipsud firmamentum legis sue sup infirmitatem inferiorum populoru. ut sibi suscipientes cognoscant qualiter discernant inter carnalia et spiritalia. quasi inter aquas superiores et inferiores.

DE PARTIBUS CAELI

Appellatur autem idem locus aethra in quo sidera sunt. et significat eum ignem qui a toto mundo in altum separatus est. sine aether est ipsud elementum. aethera uero splendor aetheris est. Consistunt enim luminaria in firmamento caeli. hoc est in firmamento legis di in fixa. euangelistae uideli. et doctores scripturae sc

disputando coherentes. et omnibus inferioribus lumen sapientiae demonstrantes. p dicit etiam simul et cetera micantium siderum turba idest diuersarum uirtutum in ecclia numerositas. quae in huius uitae obscuritate tamquam in nocte resurgentes. diuidant in hoc firmamento scripturae sensibilia et intellegibilia. quasi inter lucem pfectorum et tenebras populorum. et sunt in signa uirtutum et miraculorum.

DE IANUIS CAELI.

Ianuae caeli duae sunt. oriens et occasus. Nam una porta sol procedit. alia se recipit. Significant autem ianuae caeli testamenta diuina. unde psalmista ait. Mandatum est nubibus. idest pdicatoribus ut p ianuas caeli. hoc est scripturas scas predicatione gloriosa ad uespum saluatoris dñi nuntiarent. qui uere manna sumitur qnd adorabili communione gustatur. **DE CARDINIBUS.**

Eucharistia

Cardines autem mundi duo septentrio et meridies. in ipsis enim uoluntur caelum. Significant aut cardines ipsi p sentis eccliae conuersationem quae per totum orbem dilatatur. et in duobus testamentis siue in duobus pceptis caritatis conuersans ad futuram patriam tenet. Mandat nubibus desaper. Ianuas caeli aperuit

dendo cursum presentis uitae dirigit. Unde scriptum est. dñi enim sunt cardines terrae. et posuit super eos orbem.

DE LUCE

Lux post creationem caeli et terrae a creatore primum formata est ad manifestanda et declaranda opera di. Lux ipsa substantia est. lumen a luce manat. id est candor lucis. sed hoc confundunt auctores. Lux ergo nomine diuersae significationes exprimentur. Aliquando enim ipsum dñm id est totam simul scām trinitatem ostendit. Aliquando filium di. Aliquando scōs uiros significat. Aliquando scripturam sacram. Aliquando p̄dicationem euangelij. Aliquando scām ecclesiam. Sciendum nobis est hoc nomen luminis totius trinitatis esse commune. Legitur enim dñs lux est. et tenebrae in eonullae sunt. ergo quia pater et filius & sp̄s sc̄s unus est dñs. Recte animaduertimus de tota trinitate esse dictū. dñs lux est. et tenebrae in eonullae sunt.

Unde uersus iste merito de saluatore dicit. In lumine tuo uidebimus lumen. Quod autem xps uera lux sit ostendit ipse in euangelio dicens. ego sum lux mundi. qui sequitur me non ambulabit in tenebris. sed habebit lum̄

uitae. De quo et iohannes euangelista ait. Erat lux uera quae inluminat omnem hominem uenientem in mundum. omnem uidelicet qui inluminatur sine naturali ingenio. seu sapientia diuina. Sicut enim nemo a se ipso esse. ita etiam nemo a se ipso sapiens esse potest. sed illo inlustrante de quo scriptum est. omnis sapientia a dño est. Sc̄i quidem homines lux sum. recte uocati. dicente ad eos dño. uos estis lux mundi. & apostolo paulo. fuistis aliquando tenebrae. nunc autem lux in dño. sed multum distat. inter lucem quae inluminatur. & lucem quae inluminat inter eos. qui participationes uerae lucis accipiunt ut luceant. & ipsam lucē perpetuam. quae non solum in se ipsa lucere. sed & sua p̄sentia quoscumq; atigerit. inlustrare sufficit. Aliquando autē scripturam sacram lucē intellegimus. ut est illud. Lucerna pedibus meis uerbum tuū dñe. & lumen semitis meis. Sciens ergo huius saeculi noctē diuersis offensionibus imbutam. ut alibi laqueos. alibi scopulos. alibi contineat. p̄fundissimas uastitates pedibus suis. uerbum dñm lucere testat. p̄ absentia ueri luminis in **o** cidit

9
runtam. quam per suam prouidentiam
uitare non poterat. sed hoc uerbum
illud debet intellegi. quod per scrip-
turas sanctas prophetarum ore seminatam
est. quod uerbum lucernam bene ap-
pellauit. quae humanis sensibus da-
ta est ad debellandam potentissimam
caecitatem. sicut petrus apos-
tolus dicit. Habemus certum prophe-
ticam sermonem. cui benefacti sunt cen-
dentes uelut lucernae lucenti in obscu-
ro loco. Item lumen in luminatio si-
de est. uel domum spiritus sancti. ut in psal-
mo. Signatum est super nos lumen uul-
tus domine. Item lux et tenebrae
electi & reprobis ut in iob. Numquid nosti
quis locus sit lucis et tenebrarum. ut ducas
unum quodque ad terminos suos. Item lux
et tenebrae. iustitia & iniquitas. ut in
postolo. qui diligit proximum suum.
in lumine est. qui autem odit in tenebris
ambulat. Item predicationem euange-
lii lucerne significat unde saluator ait.
Nemo accendit lucernam & ponit eam sub
modio. sed super candelabrum ut luceat
omnibus qui in domo sunt. Ponere ergo
est lucernam sub modio. superiora facere
corporis commoda quam predicationem
ueritatis. ut ideo quisque ueritatem non predicet

375.
Dummet ne aliquid in rebus corpo-
ralibus et temporalibus molestiae pa-
tatur. potest haec lucerna & super
humanitatem saluatoris interpretari.
Ipsa quippe lucernam accendit. qui
testi humanae naturae flamma
suae diuinitatis impleuit. qua pro-
fecto lucernam nec credentibus ab-
scondere. nec modio subponere.
hoc est sub mensura legis includere.
uel intra unius iudaeae gentis ter-
minos uoluit cohibere. candelaba-
rum ecclesiam dicit. cui lucernam
supposit. qui a nostris in frontibus
fidem suae incarnationis affixit.
ut qui ecclesiam fideliter ingredi
uoluerint. lumen ueritatis palam
queant intueri. Nam & sancta eccle-
sia luminis uocabulo designatur
ut est illud. amictus lumine sicut
uestimento. Lumen enim ecclesiam
significat. de qua scriptum est. De qua
scriptum est. quae est ista quae as-
cendit dealbata. Dealbata enim in-
tellegitur in luminata. quae recte
uelut uestis aduertitur domini saluato-
ris. non habens maculam aut rugam.
Ipsa enim est candida hoc est dealbata.
& omni decore uirtutum adornata.

Tunica munitis
caelum sicut

Adquam dicit apostolus. Omnes qui
in xpo baptizati estis. xpm induistis.
Hanc etiam tunica illa significavit.
qua non potuit diuisi tempore
passionis. haec est de qua dicitur.
amicus lumen sicut uestimentum.

DE LUMINARIBUS

LUMINARIA AUTEM QUAE IN CAELO
sunt posita. diem noctemque in lu-
minant. secundum creatoris sanctae
positionem. ex cursu sui officia
pagunt. hoc est sol. luna. et stellae.
iuxta qualitate suam significatio-
nes allegoricas habent. quae ad lau-
dandum dnm. postquam angelicas vir-
tutes ad laudandum psalmista inuoca-
uit subsequenter puocantur. Lau-
date eum sol & luna. laudate eum
omnes stellae & lumen. **DE SOLE**

Sol ergo. & luna. & stellae. ut quida
dicunt. & si aliquo spū proprio reguntur
tamen quia carnalibus oculis patescunt
inferiores esse virtutibus. quae non uidentur
non absurda aestimatione colliguntur.
quae uis caeli speciem. decoro lumine
ornare uideantur. Nam illa ad quae
peruenitur aspectus. licet sint lucida
atque subtilia. tamen corpora esse
manifestum est. et necesse est ut illis

corpora coelestia
regi ab intelligē-
tijs

cedant. quae inuisibili uirtute subsis-
tunt. quae propter solem lunam. &
stellas. siue per propriam nationem.
siue per alias sensibiles & iudicabiles
substantias propheta laudare pre-
cepit dnm. quia creatoris beneficio
existere meruerunt. Considerata
enim tot lumina. ingentes adfirmi-
tationes possunt comouere. quan-
do et mortales oculos uidere faciunt.
& ipsa in tam splendida claritate con-
sistunt. Igitur sol in scriptura sacra
aliquando significat dnm saluatorem.
aliquando scōrum suorum claritatem.
aliquando sapientiae fulgore.
aliquando decorem uirtutum. et con-
trario aliquando aeternum psecutio-
nis. & tribulationē presentis uitae.
Nam sol saluatorem in eo exprimit.
quod sicut ipse sine aliorū admini-
culo ceteris sideribus. hoc est luna &
stellis. ut quida ferunt. fulgorem
prestant. ita et xps propria uirtute
splendens. & nullius ope indigens
scāe ecclesiae. et quibusque uirtutum
scis splendorem sapientiae. & uirtu-
tū tribuit. Unde in propheta
scriptum ē. Orietur uobis timens
dnm sol iustitiae. & sanitas impennis

Sol chm significat

Et alibi ex persona peccatorum dicitur.
Sol iustitiae non est ortus nobis. Quod autem
splendorem claritatis sanctorum post resur-
rectionem sol significet ostendit ipsa
uirtus. In euangelio dicens. tunc fulge-
bunt iusti sicut sol in regno patris eorum.
Nam solem sapientiam significare testa-
tur psalmista dicens. solem in potes-
tatem diei quo in ^{seculum} misericordia eius.
Quod spiritualiter ita intellegi potest.
Ut solem sapientiae domini sancti sui misera-
tus infundat. quatinus illi uideant quae
ad ipsius certum est pertinere iussione.
Decorem autem uirtutum & bonorum ope-
rum solem significare illa domini sententia
demonstrat qua ad apostolos loquens
ait. Sic luceat lux uera coram hominibus
ut uideant opera uestra bona. & glorificent
patrem uestrum qui in caelis est. Sol ac uiam
sapientiae significat sicut in iob quibus-
dam sapientibus sed reprobis pro diabo-
lo dicitur. radius solis sub ipso erunt sed ecclesie
fides de quo per iohel prophetam dicitur
sol conuertetur in tenebras. quia fides
ecclesie nouissima persecutione in rep-
btorum cordibus per infidelitatem ob-
scuratur. Sol manifesta operatio est.
sicut in psalmo dicitur pro corpore assumpto
in sole posuit tabernaculum suum.

377.
Denique in contrarium partem solis
significationem prolatam ostendit
illa euangelica parabola quam
desementis diuersitate dominus protu-
lit dicens. Alia autem ceciderunt
in petrosa ubi non habebant terra
multam. & continuo exorta sunt.
quia non habebant altitudinem
terrae. Sole autem aestuauerunt
& quia non habebant radicem a uer-
petrosa uero loca quae tenui cespite
coniecta susceptum semen cito ger-
minare queunt. Sed uim radicis
figendae non habent. illa nimirum
sunt praecordia quae nullis discipli-
nae studis erudita. nullis temp-
tationum probationibus emollita.
Dulcedine uicium tantum sermonis
ac promissis caelestibus adoram de-
lectantur sed in tempore temptatio-
nis recedunt. Sol prosperitas est &
luna aduersitas mundi ut in psalmo.
Per diem sol non uret te neque luna
pernoctem.

DE LUNA
LUNA AUTEM QUAE MENSURIS
temporibus crescit & decrescit. & non
proprio lumine lucet sed solis mutuo
splendore illustratur. Aliquando.

In scripturis significat hanc mortalem
 uitam & miseram. Aliquando p̄sen
 tem ecclesiam. Unde in euangelio
 parabola legitur. quod homo ab hie
 rusalem descendens in hiericho inci
 disse in latrones. qui etiam despoli
 auerunt eum & plagis impositis abie
 runt semiuuo relicto. Hic ergo homo
 adam intellegitur cum omni genere
 humano. hierusalem autē ciuitas illa
 caelestis accipitur. ac uis beatitudi
 ne adam lapsus p̄ praecauaricationē
 & eiectus in hanc mortalem uitam
 & miseram. quam bene hiericho quoque
 luna interpretatur. significat ua
 rias uidelicet defectuum laboribus
 instabilis semper et caduca. Latro
 nes autē demones intellegere pos
 sumus. qui seducendo adam dispo
 liauerunt eum gloria beatæ immor
 talitatis. & innocentiae ueste pri
 uarant. Lunam autē figurare ecc
 lesiam ostendit ille uersus. fecit
 lunam in tempore. sol cognouit
 occasum suū. Luna ecclesia est. quae
 in temporibus factam aliquando
 minui contingit. aliquando cres
 cere. quae tamen sic minuitur
 ut semper redeunte integritate

reparetur. Solem uero in hoc loco
 merito accipimus dñm saluatorem.
 iste ergo cognouit occasum suū. idē
 gloriam suae passionis agnouit.
 cū discipulis suis diceret. ueni hora
 & filius hominis tradetur in manus
 peccatorū. Item luna significat mar
 tyrum passionē. ut per ioel p̄pheta.
 dicitur. & luna uertetur in sanguine.
 hoc est martyrum suorū cruore p̄
 fusa. Item luna praesens saeculū signi
 ficat. eo quod semper mutetur. De quo
 in apocalypsi dicitur de ecclesia. &
 luna sub pedibus suis. Aliquando autē
 luna instabilē mentis humanae qua
 litatem in scripturis reprehendit. ut
 est illud sapientiae. stultus ut luna
 mutatur. quia uis duplici animo
 inconstans est in omnibus uis suis.
 Sed et hoc notandum. quod luna tem
 pus paschalis festiuitatis maxima ex
 parte ordinat. quae sollemnitatis
 tunc maxime celebratur. cū solis lu
 men annuo p̄ficiens incremento. pri
 mam sinit de noctis umbra uictoriae.
 Demde mensē primū anni. qui & no
 uarium uocatur. in quo pascha cele
 bramus attendimus. ipse autē est mē
 sis in quo mundus iste formatus. &

homo est primus in paradisi sede
locutus. quia per huius mysteria sol
lemniter. primam nos stolam re
cepturos. primam super beatitudi
nis regna. a quo in longinqua regio
nem discessimus nos repeturos
esse speramus. De cuius gloria regni
beatus apostolus petrus. caelos autem
nouos inquit et terram nouam. & primis
sa ipsius expectamus. in quibus iusti
tia habitat. Sed iohannes in apoca
lipsi sua. Et dixit. qui sedebat in thro
no. ecce facio omnia noua. Deinde
etiam tertia mensis eiusdem septima
na. in pascha obseruamus. quod re
surrectionis dominicae gaudis sap
tissime congruit. quia et eade sacro
sa eius resurrectio tertia die factae.
& tertio tempore saeculi. id est cum
gratae caelestis aduentu. tota eius
in carne dispensatio. quae per sur
rectionis consummata est gloriam
mundo apparuit. Prima namque
saeculi tempora lege naturali ppa
tes. media lege literali per pro
phetas. extrema charismate spiri
tali per ipsum ueniens inlustrare
dignatus est. Sed et ipsa tunc climae
conuersio. pulcherrimum nobis

Tria saeculi tempora.

379
sacramenti caelestis spectaculum
prebet. Namque luna. quae rotundi
facta schematis. a sole lumen ut su
pradiximus accepit. ideoque semper
ex dimidio orbe. quae ad solem habet
lucida est. ex altero autem dimidio
semper obscura. A prima usque ad quin
tam decimam lucis clementiam ad ter
ras. defectum uero habet ad caelos.
A quinta decima autem usque ad nouis
simam clementiam eiusdem suae lucis
a terrenis auersum. paulatim ad cae
lestia reuertit. Quae ammirum eius
conuersio. recte paschalis gaudii
mysteria signat. quibus omnem
mentis nostrae gloriam. a uisibilibus
a uertere delictis. caducisque favoribus
atque ad solam caelestis gratiae luce
suspendere contemplando doce
mur. uel si utraque eius conuersio
nem in bonum delectat. imprecari.
possumus intellegere. quod cres
cens ad oculos humanos. lumen ling
uirtutum gratiam quibus apparet
in carne dñs mundo inluxit in sinu &
De quibus dicitur. Et tibi proficiebat
sapientia. & aetate. & gratia. apud
dñm & homines. Recrescens uero
ad caelos. resurrectionis ascensionisque

illius gloriam designet. que in se qui-
dem ipsa mox perfecta prouenit.
sed in animo fidelium quibusdam
lucis suae profectibus usq. ad finem
sæcli crescere non sinit. Resurgens
enim dñs a mortuis primo singulis
ac binis ac deinde pluribus modo ui-
modo undecim & plusquam quingen-
tis fratribus simul ad ultimum disci-
pulis omnibus apparuit quibus uiden-
tibus ascensurus in caelum precepit eos
suae dispensationis esse testes in ieru-
salem. & in omni iudea & samaria.
& ad ultimum terræ. & bene luna
cōm nostros crescit ad oculos paula-
tim a sole recedit. Cum uero decre-
cit paribus ad eum spatium redit. Hoc
est enim quod ipse dicit. exiui a pa-
tre & ueni in mundum. iterum relin-
quo mundum & uado ad patrem.
Et quod de illo psalmus ait. a summo
caelo egressio eius & occursum eius usq.
ad summum eius. Quia ergo luna eo
suae lucis incremento quod exiens
a sole ad nostros euoluit optutus. Dñi
saluatoris in carne usq. ad tempora
passionis doctrinam uirtutesq. signi-
ficat. Et o autem quod ad solem redi-
ens paulatim ad inuisibilem nobis

caeli faciem recolligit. resurrectionis
illius ac posterioris gloriæ miracula
demonstrat. Merito aquinta de-
cima paschalis uoti gaudis apta
predicatur. his quidem paschalis tempo-
ris a legis obseruatione sumptis indi-
cis heredes noui testamenti & iam di-
em dominicam quam scriptura unam
sive primam sabbati cognominat an-
nectimus. Nec in merito que & con-
ditione primitiue lucis excellens &
triumphum dominicæ resurrectionis
insignis & nostra quoq. nobis resurre-
ctione manet semper exoptabilis.
Septem quoq. dies lunæ id est aquinta
decima usq. ad uicesimam primam.
per quos ea dominica naturali ordine
discurrit. Uniuersitatem ecclesie
que per totum mundum paschalibus
est redempta misteris aperta denus-
tiat. Nam & septenario sepe nume-
ro uniuersitatem designare scriptura
consuevit. Unde quodam pph&a.
Septies in die laudem dixi tibi. Nil me-
lius intellegitur quam quod alibi ait.
semper laus eius in ore meo. Et speciali-
ter totam catholicam ecclesiam perfec-
tionem eo figurari iohannes testatur.
Qui ad septem asię scribens ecclesias
Numerus septenarius

Septies in die laudem
dixi tibi.

uniuersalis porbem ecclesiae mysteria.
patefacit. Unde et ponna quae singu-
lis septem scribit hortamenta hunc uer-
ficulum interere curauit. Qui habet
aures audiendi audiatur quid sps dicat
ecclesius. quo duni cui libet dixerat
hoc omnibus se dixisse probat ecclesius.
Nec minus etiam moralem nobis commen-
das paschalia tempora sensum. Inno-
mine quidem paschae ut de utius ad
uirtutes. transitum cottidiae faciamus
spiritalem. In mense autem nouorum
in quo adulti fructus aduentu suo pro-
nuntiant ueterem cessationem. ut ex-
uentes ueterem hominem cum actibus
eius renouemur spu mentis nrae. Et in-
duamus nouum hominem qui secundum
creatus est In iustitie & seritate et ueri-
tate. & ut ueritati diuersarum uari-
etate uirtutum. earumq. folijs ueluti
amoene arboris ad umbratione ueluti
tamquam laete atq. fructiferae segetes
pululemus. In pleni lunio ut perfectu
splendorem fidei & sensus gerentes a
peccati tenebris segregemur. In reuer-
sa eadem luce lunari ad caelos quod a
quinta decima luna fieri incipit. ut quan-
to magni sumus. humiliemur in omnib.
dicentes cum apostolo singuli. gratia

301.
autem di sum id quod sum. Quae pro-
fecto gratia muneris superni. quia ter-
tio tempore saeculi manifestius effusa
est pulcherrima figurarum conse-
quentia. tertia lunae ebdomadae
lumen ipsius quod et tenus ad terras
creuerit ad caelestia iam crescere inchoat.
Pulchrae hunc in pascha obseruare
precipimur. ut gratiae quam acce-
pimus numquam obliti per singulos
gradus spiritualis transitus largitori
illius oboediendo uicem rependere
meminerimus. uel certe in crescente
ad homines luna uitae nobis actiue
In reuersa uero ad caelos speculatiue
tempus ostenditur. Vel in hac ^{nobis} conuer-
sione dilectio proximi in illa nostri
signatur auctoris. Aut huc conuer-
sus lucis eius profectus ut bona foras
operemur admonet. porro illuc ut
eadem bona opera solo supernae mer-
cedis intuitu geramus. Huc ut luce
lux nostra coram hominibus ut uide-
ant bona nostra opera illuc ut glori-
ficent patrem nostrum qui in caelis est.
DESIDERIBUS.
SIDERUM ET ASTRORUM HAEC
DISTANTIA EST. Siellae ergo & sidera
et astra ita inter se differunt.

Nam stella est quelibet singularis: Sidera uero sunt stellis plurimis facta ut hiades pliaades. Astra autem stella grandis ut orion bootes: sed haec nomina scriptores confundunt & astra p stellis & stellis p sideribus ponunt. Stellae non habere proprium lumen: sed a sole inluminari dicuntur sicut & luna. Sidera uero aliquando in bonam partem: aliquando in contrariam accipiuntur. In bonam ergo partem tunc accipiuntur quando sanctos & electos dei significant qui sunt in ecclesia. Unde est illud quod ad abraham dicitur: multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli: & apostolus stellam quae ab stella differt in claritate: sicut & resurrectio mortuorum. Stella christus est ut in apocalypsi: ego sum stella splendida & matutina. & alibi orietur stella ex iacob. & in apocalypsi: septem inquit stellae angelis sunt septem ecclesiarum. Nam & apostolus paulus: septem scribit ecclesiarum nomina hisdem quibus iohannes. Septem loca figurant totam ecclesiam: quae septiformis spiritus sancti gratiam habet. Hinc & psalmista de creatoris opere ait: Lunam & stellas in potentate noctis quo in seculum misericordia eius. Lunam ut iam diximus ecclesiae

debemus accipere stellas diuersos eius ordines sanctitate pollentes ut sunt episcopi presbiteri diaconi & ceteri qui uelut stellae caelestis noscuntur conuersatione rectare. Haec omnia in potentate noctis id est in seculi istius tenebris data sunt: ut per eos caliginosa reluceant corda mortalium. Inter stellas sunt sancti siue docti eo quod uirtutum operibus in hoc mundo resplendent ut in psalmo quae numerat multitudinem stellarum & omnibus eis nomina uocat.

Astra sunt sancti angeli ut in iob cum melaudarent astra matutina. In contrariam ergo significationem ponuntur sidera quando aut peruersos angelos significant aut hereticos siue hypochritas. Peruersus ergo angelus de caelo cecidisse testatur apocalypsis dum ^{dicat} draconem terram a partem siderum secum trahens in terram. Hereticos autem sub siderum nomine denotat iudas apostolus in epistola sua dicens: Sidera errantia quibus per cellae tenebrarum in eternum seruata est. Hypochritae autem qui per fictas species uirtutum sanctos imitari uidentur: tamen ipsi uelut stellae de caelo in terram cadunt. Dum a sanctorum consortio sequestrati inter peccatores ascribuntur.

DE PLIADIBUS ET ARCTURO.

PLIADES AUTEM ET ARCTU-
rus quid significent In sententia qua
dn̄s ad beatum iob locutus est anim
aduerti potest ut enim . Num quid
iungere ualebis micantes stellas pli-
ades aut girum arcturi poteris dissipa-
re. Pliades stellae a potu pl̄stu id est
a pluralitate uocatae sunt . Ita autem
uicinae sibi et diuisae sunt conditae .
ut & simul sint & tamen coniungi ne-
quaquam possint . quatinus uicinita-
te quidem coniunctae sunt . sed tactu
disiunctae . **DE ARCTURO .**

ARTURUS UERO ITA NOCTURNA
tempora illustrat . ut in caeli axe
positus per diuersa se uertat . nec tam
occidat . neq. enim extra currens uol-
uitur . sed in loco situs in cunctis mundi
partibus nequaquam casurus inclinatur .
Quid enim micantes pliaedes quae & septē
sunt aliud quam sc̄os omnes denuntiant
qui inter praesentis uitae tenebras
sp̄s septiformis gratiae nos lumine
illustrant qui ab ipsa mundi origine
usq. ad eius terminum diuersis tem-
poribus ad prophetandum missi iuxta
aliquid sibi coniuncti sunt . & iuxta
aliquid non coniuncti . Stellae enim
pliaedes sicut supra dictum est uicinitate

303.
separantur quoniam diuersis temporibus
sibi coniunctae sunt tactu disiunctae
simul quidem sitae sunt . & tamen
lucis suae uirtutem radios fundunt .
Ita sc̄i omnes a uisitatibus ^{ad} predicandum
temporibus apparentibus . & disiunctae sunt
per uisionem suae imaginis & coniuncti
per intentionem mentis simul micant qui
unum predicant sed non semetipsos
tangunt . quia in diuersis temporibus
abel esaias & iohannes apparuit . Diuisi
tempore quidem fuerunt sed non predi-
catione . In arcturo autem qui per girum
suum nocturna spatia non occasurus
illustrat nequaquam particulatim edi-
ta uita sc̄orum . sed ^{totam} simul ecclesia
designatur quae fatigationes quidem pa-
titur . Nec tamen ad defectum proprii
status inclinatur girum laborum tolerat .
Sed ad occasum cum temporibus non festinat .
Neque enim ad ima poli arcturus cum noc-
turno tempore ducitur . sed dum ipsa uol-
uitur nox finitur . quia nimirum dum sc̄a
ecclesia in numeris tribulationibus qua-
titur praesentis uitae umbra terminatur .
Eaque stante nox praesentit quia illa in sua
incolomitate perdurante mortalitatis
huius uitae percurrit . Potest igitur per
arcturum qui a plaga frigoris nascitur
lex . Per pliaedes uero quae ab oriente

ſi quali enim ab aquilone loqueretur

surgunt testamenti noui gratia designari: & quæ tanta subditos rigiditatis asperitate terrebat; Dum proculsus alios percipere & lapidibus obrui. alios gladii morte mul- tari; Pleiades uero quæ ipsæ quoque sicut superius diximus. septem sunt. testam- ti noui gratiam tanto apertius indicant quanto cuncti liquido cernimus. quod per illud fideles suos scilicet septiformis muneris lumine illustrat. Quæquam igitur se arcturus ueritatis pleiades osten- dit. quia per omne quod testamentum uetus loquitur testamenti noui opera nuntiantur. sub textu enim litteræ te- git mysterium prophetiæ.

DE ORIONE ET HIADIBUS

DE ORIONE AUTEM ET HIADIBUS similiter beatus iob significationem mysticam expressit dicens. qui fecit arctu- rum & orionem & hiades & interiora aus- tri. Oriones quippe in ipso pondere tem- poris hiemalis oriuntur. suoque ortu tem- pestates excitant & maria terrasque perturbant. Quid igitur post arcturum & orionem nisi martires designantur. quidum scilicet ecclesie ad statum predica- tionis eriguntur. Pondus persequentium molestiasque passim ad caeli faciem qua- si in hieme uenerunt. Bene autem sub

didit protinus hiades quæ iuuenescente uerno ad caeli faciem prodeunt. & cum sol iam caloris sui uires exere extendunt. illius quippe signi uirtus inherere quod sapientes sæculi tantum uocant ex quo augeri sol incipit ad extendenda diei spatia feruentior exurgit. Quæ itaque post orionem hiadum nomine. nisi doctores scilicet ecclesie designantur qui sub ductis martiribus eorum tempore ad mundi notitiam uenerunt. quo fides dardanus elucet & repressa infidelitatis hieme altius per corda fidelium sol ueritatis calet. qui re- mota tempestate persecutionis. exple- tis longis noctibus infidelitatis. Tunc scilicet ecclesie orti sunt cum eniam perire- dulitatis uernum lucidior annus apene- tur. Nec in merito scilicet doctores hiadum nuncupatione signantur. Greco quippe eloquio hiadas pluuia uocatur. & hiades nomen a pluuiis acceperunt quia ortu proculdubio imbres ferunt. Bene ergo hiadum appellatione expressi sunt. Qui ad statum uniuersalis ecclesie quasi in caeli faciem deducti super arenam terram humani pectoris scilicet predicationis im- bres fuderunt. Ceterum enim dixisset qui fecit arcturum & orionem & hiades. protinus addidit & interiora austru. Quidnamque

hoc loco austru nomine. nisi feruor sci sps
designatur. quod cum repletus quisq; fue
rit ad amorem patrie spiritalis ignescit.

Interiora ergo austris sunt occulta illan
gelorum ordines & sacratissimi patrie
caelestis sinus quos implet calor sps sci
Illuc quippe scorum anime & nunc cor
porib; exiit. & post corporibus restitu
te perueniunt. & quasi in austris abditis
occultantur. **DE LUCIFERO**

LUCIFER ERGO ALIQUANDO IN BO
nam partem significationem trahit.

Aliquando in contrariam tunc enim in bona
partem ponitur. quando ait dnm salua
torem aut lumen uere sapientiae significat.

Nam dnm saluatorem illa sententia libri
iob denotat quae dicitur. Numquid p ducis
luciferum in tempore suo. luciferum ergo
se xps innotuit. quia diluculo a morte
resurrexit. & fulgore sui luminis mortali
tatis nrae caliginem pressit. Cui bene p
iohannem dicitur. stella splendida & matu
tina. Quis quippe apparendo post mor
tem. matutina nobis stella factus est quia
dum in semetipso exemplum nobis resur
rectionis praebuit. quae lux sequatur in
dicauit. Lucem ergo sapientiae & boni
intellectus illa sententia beati p & r ostendit
qua ait. habemus firmiorem pro

pheticum sermonem cui bene factis
ad tendentes donec dies luceat. & lu
cifer oriatur in cordibus uris. lucifer
ipse clarus intellectus noster est. qui
illustrabitur lumine uere sapientiae
& perfectae caritatis. In contrariam uero
ponitur lucifer ubi per esaiam prophe
tam in onere babilonis subter poregis ba
biloniae ad apostatam angelum dicitur.

Quomodo cecidisti de caelo lucifer qui mane
oriebaris & cetera. Nam ibi ruina eius de
claritate aeterna in infernales tene
bras ostenditur. **DE UESPERE**

VESPER UERO AUT E INEM
munchi & aduentum antichristi signifi
cat aut occultum mortis redemptoris
nri. Aduentum antichristi uesper signi
ficat in illa sententia superioris iob qua
post productionem luciferi subsequen
ter legitur. & uesperum super filios ter
rae consurgere facis. Uesperum uero su
per terrae filios consurgere dms facit.
quia infidelibus iudeorum cordibus do
minari antichristum. eorum merito
exigente permittit. qui idcirco ad no
huic uesperis subduntur iuste. quia ipsi
sponte sua filii terrae esse uoluerunt.

Terrana quippe & non caelestia requiren
tes. A perspicenda luciferi nri claritate

carcatifunt. & dampnate sibi uesperum
 expectant subsequens dampnationis
 eternae pona merguntur. **DE AERE**

AER EST INANITAS LUMEN
 plurimum habens admixtum raritatis
 quam cetera elementa de quo uirgilius
 longum per mane secutus. Aer dicitur
 ΑΡΟΙΟ ΛΙΦΙ^N ab eo quod ferat terram
 uel quod ab ea feratur. Hic autem par
 tem ad terrenam partem ad celestem ma
 teriam pertinet. Nam ille subtilis ubi
 uentosi ac procellēs motus non possunt
 existere ad celestem pertinet partem.

Iste uero turbulentior qui exalationib;
 humidis corpore scit terrae deputatur
 quiq; ex se multas species reddit. Nam
 commotus uentus facit uehementius
 concitatus ignes & tonitrua. contrac
 tus nubila. conspissatus pluuiam. con
 gelantibus nebulis niuem. turbulentus
 congelantibus densioribus nubibus gran
 dinem. distentus serenum efficit. Nam
 aerem densum nubem esse. nubem rare
 factam & solutam aerem; Aer autem sig
 nificat Inanitatem cuiuslibet rei. unde
 apostolus ait. Sic pugno non quasi aere
 uerberans id est non inania confectans
 Ite aer significat tenuitatem mentium
 secularium ut est illud in iob. Subito aer

cogetur in nubes & uentus transiens fu
 gabit eas. Quid ergo per aerem nisi mentes
 secularium designantur que innumeris
 huius uitae desideris deditae. Huic illucq;
 more aeris fluide disperguntur. Sed aer
 in nubes cogitur. cum fluxe mentis per
 superni respectus gratia uirtutis solida
 te roborantur. Ventus ergo transiens
 nubes fugat. quia mortalis uita percur
 tens predicatoris scos amris oculis corporali
 ter occultat. Aliquando autem predico
 res diuini uerbi aer significat. ut est illud
 psalmista. tenebrosa aqua in nubibus
 aeris. Id est in prophetis predicatoribus
 uerbi quia quam uis se aliquis putat dic
 ta eorum intellegere. ad ipsam scientiam
 uirtutum doctorum in totum uix puenire
 potest. sicut dicit apostolus. Quidemus
 nunc per speculum in enigmate. tunc
 autem facie ad faciem quando ipsum uidet
 quod credidit ipsum cognoscitur re
 spicere quod sperauit. **DE NUBIBUS**

NUBES DICTAE AB NUBENDO
 id est operiendo caelum unde & nupte
 quod uultus suos uelent. unde & neptu
 nus quod nubat. i. mare & terram tegat
 Nubes autem aeris densitas facit. uenti
 enim aerem conglobant nubesq; faci
 unt unde est illud atq; in nubem cogit

aer. Nubes autem mystice aliquando
Incarnationem xpi significant
nullo peccati pondere grauata
siue uirginem mariam aliquando
protectionem sp̄s sc̄i. aliquando
prophetas & praedicatores sc̄os.
Nam incarnationem xpi significat
illud esauae. Ecce d̄ns ascend & sup
p̄ubem leuem & descend & in aegip
tum. & illud in exodo d̄ns inquit
p̄cedebat eos ad ostendendā uiam
per diem in columna nubis. & p̄ noctē
in columna ignis. Nubis enim ista pre
cedens xps. est idem & iam colum
na quia rectus & firmus & fulciens
Infirmiorem nr̄am. p̄ noctē lucens.
per diem non lucens. ut qui non ui
dent uideant. & qui uident caeci
fiant. Potest & sic non incongrue ac
cipi. quod xpi sacramentū tamquā
in die manifestum est in carne uelut in
nube. In iudicio uero tamquam inter
rore nocturno. quia tunc erit magna
tribulatio saeculi tamquam ignis.
& lucebit iustis & ardebit iniustis.
Illud autem in euangelio legit̄ ubi d̄ns
coram tribus discipulis transfigura
tus ē in monte. & ecce nubes lucida
obumbravit eos quia materiale

tabernaculum petrus quaesuit.
nubes accipit umbraculum. ut discat
in resurrectione p̄tegemine domoy.
sed sp̄s sc̄i gloria sc̄os ēē protegēdos.
Et notandum quod sicut d̄no in iorda
ne baptizato. sic & in monte clarifica
to. totius sc̄ae trinitatis misterium
declaratur. Nam ibi pater in uoce.
filius in baptizate & sp̄s sc̄i in co
lumba ostensus est. Hic uero pater
in uoce. filius in clarificatione.
sp̄s sc̄i in nube demonstratus est.
Quia nimirum gloriam ei quam
in baptizate credentes confitemur.
In resurrectione uidentes conlauda
bimus. Quod autem nubes p̄phetas
siue p̄dicatores diuini eloqui sig
nificent. ostendit illud in psalmo.
multitudo sonitus aquarum. uocē
dederunt nubes. quasi mare con
frago sumpta in sc̄is ecclesius resonat
diuersa uota populoy. sed quare sit
sonitus factus multitudinis aquarū.
pulchrae subiecit. quia uocē deder
nubes. Nubes p̄dicatores significari
saep̄ iam diximus de quib; scriptū ē.
mandabo nubibus ne pluant super
imbrem. Qui uocem suam magnam
deder. cum p̄cepta d̄ni uulgauerit

Et in baptizate
xpi & ei; clari
ficatio in monte
trinitatis miste
rium declaratur.

multitudo sonitus
uo. de. nubes

In toto orbe terrarum sicut & alius
psalmus ante p̄dicauit; In omnem
terram exiit sonus eorum & in fi
nes orbis terrae uerba eorum;
Nubis est p̄tectio diuina sicut in exo
do legit̄. tabernaculum foederis
nubis obumbrasse; Nubis obscuritas
est scripturarum. ut in psalterio
qui operit caelum nubibus.

**DE TONITRU ET FULGURE AT
QUE COBUSCATIONIBUS**

TONITRUM DICITUR QUOD SONUS
eius terreat; Nam tonus sonus qui deo
inter dum tam grauit̄ concutit
omnia. Ita ut caelum dehiscesse ui
deatur. quia dum procelle uehe
mentissimi uenti nubibus se repen
te in miserint. turbine inualecente
exitumq. quaerente. nubem quam
excauauit impetu magno rescindit.
ac siccum horrendo fragore defert̄
ad aures. Tonitruum aliquando in
scripturis diuinā uocem significat.
ut est illud. Antonuit de caelo dñs.
& altissimus dedit uocem suā. quippe
qui erat in gentia sacramenta locu
turus; aut enim in euangelio uox om
nipotentis patris. & clarificauit & ite
glorificabo; unde multi sicut ^{ibi} legitur

tonitruum fuisse crediderunt; altis
simus autem dedit uocem suā
quando dictum est. hic est fi
lius meus dilectus. In quo mihi
bene con placuit; Aliquando uero
p̄dicationē designat euangelium. e.
illud uox tonitruu tui in rota; In rota
ergo id est in mundo. uox tonitruu
eius egressa ē. quando xp̄i p̄dicatores
xp̄i circulū totius orbis uerbis tonan
tib; impleuerunt; cum tonitruo aut̄
simul & fulgur exprimitur; sed illud
celerius uidetur quia clarum est.
hoc autem idē tonitruum ad aures
tardius peruenit; fulgor & fulmen
ictus caelestis iaculi. a feriendo dicti.
Fulgi enim ferire est atq. percutere.
Fulgura autem collisa lumina faciunt
Nam omnium rerum collisio ignem
creat. ut in lapidibus cernimus uel
attritu rotarum. simili modo in nu
bibus ignis. unde & prius nubila sunt
deinde ignis. Ex uento autem & igne
fulmina in nubibus fieri. & impulsu
uentorum emitti. Ideo autem fulmi
nis ignem uim habere maiorem.
quia subtilioribus elementis factus
est. quam p̄r id est qui nobis in usu
est; Ira sunt autem eius nomina

fulgur quia tangit. fulgor quia incen-
dit & erit fulmen quia findit. ideo
& cum ternis radiis pingitur; Fulgora
autem siue coruscationes mystice di-
uinis in scripturis exprimunt terro-
res. quae in miraculis coruscantibus
sunt. uel commun_ationes quae
scripta sunt in lege diuina. ut est il-
lud in luxerunt coruscationes tuae
orbi terrae. uidit & commota e terra;
Coruscationes diuina praecepta. dicit
ueritatis lumine radiantia. quae te-
nebras hominum p totum mundum
salutari in laminatione fugauerunt.
Et talibi ita dicit fulgora multiplicauit
& conturbauit eos. id est miracula
multa fecit. quae sic corda uiuentiu
permouerunt. quem admodum cre-
bra solent fulgora uiso terreri.
Conturbauit eos. de his dicit qui tunc
conturbati sunt. quando eum resur-
rexisse manifestis p bationib; agnoue-
runt. **DE ARCU CAELESTI.**
ARCUS CAELESTIS DICTUS A SIMILI-
tudine coruati arcus; Iris huic nomen
proprium est. & dicitur iris quasi ae-
ris id est quod per aerem ad terram
descendat; hic autem a sole resplend&
dum caue nubes ex aduerso radium solis

accipiunt. et arcus speciem fingunt.
cui uariis color est qui aqua te-
nuis aer lucidus & nubes caligantes
irradiatae illi uarios creant colores.
Arcus autem caelestis est signu testamti.
quod posuit ds inter se & homines.
atq; omnem animam uiuam nepdat
eam diluuiio. Nam quod ille appar&
in nubib; & numqua nisi de sole re-
splendet. significat quia illi non pe-
reunt diluuiio. qui in prophetis & om-
nib; scripturis diuinis tamquam di-
nubib; uirtute agnoscunt xpi; Nam
quod in eodem arcu color aquae & ig-
nis simul ostenditur. quia ex parte
ceruleus est & ex parte rubicundus
appar&. quod utriusq; iudicii testis
sit unius uidelic& faciendi & alte-
rius facti. id est quia mundus iudicii
igne cremabitur. non aqua diluuii
ultra delebit; Iris id est arcus duoz
iudiciorum di figuram habere dicit.
hoc e primi quod per diluuiu. secundi
quod p ignem. ut est illud in apocalipsi
& iris in circuitu eius; Serenitas est
indulgentia delictorum p sanguine
ihu xpi post tenebras peccatorum
data. ut est illud in euangelio.
Facto uespere dicitur serenum erit.

rubicundum est enim caelum .

DE IGNE

IGNIS ERGO QUI QUARTUM MUNDI
est elementum . aliquando exprimit
Zelum dī . aliquando spm̄
sc̄m . aliquando caritatem . ali-
quando cupiditatem . aliquando
malitiam . aliquando intellectū .
aliquando tribulationem . ali-
quando iram . aliquando uolup-
tatem ; Zelum enim dī illa senten-
tia notat qua dicit̄ . dñs noster ig-
nis consumens est ; Nam spm̄ sc̄m
demonstrat . quia indie pente-
costes in linguis igneis sup apo-
stolos apparuit . ubi eos luce sapien-
tiae Inluminauit . & zelo iustitiae
corda eorum accendit ; Caritatē
autem significat ubi feruorem di-
lectionis exprimit . ut est illud me-
uangelio . ignem uenimittere in t̄ra
& quid uolo nisi ut ardeat ; Cupidi-
tatem autem significat . quando
ambitionem nimiam terrenarum
rerum denotat . unde in exodo dñs
precepit de obseruatione sabbati .
non succendetis inquit ignem in om-
nibus habitaculis ur̄is per diem sab-
bati . ^{hoc ē} ignem cupiditatis . tam in corporib ;

humanis . quam etiam inconuenientibus
uniuersis uetat incendere ; Malitiā
autē significat ignis quando cor ma-
lum ad inferiora semper incuruatū
demonstrat ; De quo igne dī . nunc ignis
aduersarium consumit & quia pessimum
ex sua malitia tabescit ; sicut autē ignis
amoris mentem erigit . Ita ignis malitiae
in uoluit ; Tribulationē autē ignis sig-
nificat . ut est illud in psalmo igne nos
examinasti sicut ^{igne} examinatur argentū ;
Tunc autē iram significat . quando uin-
dictā caelestē ostendit . ut ē illud .
consumā eos igne irae meae ait dñs ;
Et taliter quia ignis inquit exarsit ab ira
mea . & ardebit usq . ad inferos deorsum ;
Tunc autē uoluptatē ignis significat .
quando libidinis ardorem ostendit .
ut est illud . omnes adulterantes sic
carbo ignis ardens corda eorum .
quibus nisi subuenerit poenitentiae
remedium . ignis poene perpetuae
subsequetur . ubi erit fletus & stridor
dentium . & cruciatus sempiternus ;
De quo in esaiā scriptum est . ecce om̄s
uos accensi igne . accincti flammis .
ambulate in lumine ignis uestri ;
Habent enim peccatores in se . foenū
lignū stipulam spinas & tribulos .

391.
loliumq; quae aeterno traduntur in
cendio; hitamen prouocantur ad
salutem diciturq; eis ambulate in
lumine ignis ueri & inflammis & retq;
ut in poenis & supplicis discant di po
tentiam & redeant ad salutem; Item ig
nis intellectus in sacris eloquiis accipit
bonus uel malus; sicut in leuitico de filiis
aaron dr. qui igne alienum in conspectu
dñi optulerunt & ibi consumpti sunt.
Fumus aut aliquando in bonam partem.
aliquando in contrariam ponitur;
Nam quod dicit psalmista ascendit fumus
in ira eius & ignis a facie eius exardescit;
Fumus hic in bono positus est quia sicut
iste terrenus in uales lacrimas mouet
ita & ille poenitentiae calore succensus
fructuosae pfundit fluentia lacrima
rum; In ira eius hoc est tempore quo hic
peccatores futuri iudicii timore con
turbat. ut eos ad remedium conuersi
onis adducat; Ignis autem est caritas
di. uisutum progressionib; crescens;
Quae quanto magis concupiscitur. tanto
efficacius ampliatur; Bene aut dixit
a facie eius. qm ipsius in illuminatione
caritas conceditur eis qui peccata
relinquunt; Quod aut alibi de pec
catoribus dicitur. sicut defectu

fumus deficient hic peccatorum
poena praedicitur; fumus est enim
ex flamma ista corruptibili sur
gens. tenebrosa conglobatio. quae
quantum plus extollitur. tantum
per inania tenuatur; huic peccato
res merito comparantur. quo ex flam
ma nequitiae suae producant fumi
feras actiones. quae licet ad altiora
superbia faciente consurgant. necesse
est. ut sua magis uelut fumus elatione
deficiant. **DE PRUNA**

PRUNAE AUTEM SIGNIFICANT
illicitas concupiscentias animae.
quae pollunt gressus operum hu
manarum; unde est illud. dum am
bulat super prunas. plantae eius
non comburentur; Hinc in iob dele
uathan scriptum est. altus eius
prunas ardere facit; quid prunas
nisi succensus internis concupiscen
tiis reproborum mentes appellat;
Totiens enim leuiathan altus pru
nas accendit. quotiens eius occulta
suggestio. humanas mentes ad delec
tationes illicitas pertrahit; & flama
de ore eius egreditur. quia quicquid
per se. quicquid p predicatorum suos
loquitur. ignis est. quo non aurum

neq. argentum. sed lignum. foenum.
stipula concrematur. **DE CARBONIB;**

CARBONES AUT SIGNIFICANT
ingredinem peccatorum; Unde est
illud carbones succensissimi ab eo.
Carbones uero succensos peccatores dicit.
qui uelut carbones mortui in mundi
istius cecitate tenebantur. sed iterū
paenitentia inflammante reuiu-
cunt. & ex mortuis primum uiui incipi-
unt esse carbones; Similiter & illud
quod in psalmo legitur sagittae po-
tentis acutae. cum carbonibus desola-
toris; Carbones autem desolatorios
nonnulli peccatores terribilissimos atq.
malis actibus extinctos intellegere
uoluerunt. quorum formido & re-
cordatio nra uita desolare noscum-
tur. dum metumus talia commit-
tere. que illos cognouimus perculis-
se; potest autem & illud intellegi ut
carbones desolatorios orationes ac-
cipimus caritatis igne succensis. que
nos uitam ita mundant atq. purifi-
cant. ut quod in nobis diabolus con-
struxerat. desolatum atq. euersum
diuino beneficio sentiatur. siue ma-
gis illud est quod esaias ait; & uola-
uit ad me unus deseraphim & imma-

nu habebat carbonem ignis quem for-
cipe acceperat de altari. & tetigit os me-
um & dixit; ecce tetigit hoc labia tua
& ait ecce abstuli iniquitates tuas & pec-
cata tua circum purgaui; quod nunc
beneficio scē crucis efficitur. quando la-
bia nra dñi recordatione signamus;
Nec in mento forsitan signum crucis deso-
latorium dicimus eē carbonē. quan-
do fugat peccata credentium cum ta-
men perfidis uideatur extinctum;
Item illud ubi scriptum ē. sic acetū
dentibus & fumus oculis. ita piger
his qui miser illum; hic fumus uanitate
exprimit eorum qui cupiditatem
istius mundi magis secuntur. quā
studium uerbi dī. **DE CINERIBVS**
CINIS AUT HUMANĀ FRAGILITATIS
inanitatem significat. unde in salomo-
ne scriptum ē. quid superbit terra
& cinis; Similiter & fauilla unde in
iob dicit. ago in poenitentiam in fa-
uilla & cinere; In fauilla & cinere
& cinere agere penitentiam est. contē-
plata summa essentia nil aliud quā
fauilla se cineremq. cognoscere;
Unde & ciuitati reprobę in euangelio dñs
dicit. sunt iro & sic done factae fuisset
iustitiae quae factae sunt in uobis.

olim Incilicio et cinere penitentiam
egissent; Incilicio quippe asperitas
& conpunctio peccatorum. Incinere
aut puluis ostendit mortuorum;
& idcirco utrumque hoc adhiberi ad
penitentiam solet. ut in punctione
cilicii cognoscamus. quid per culpa
fecimus. & in fauilla cineris perpen
damus. quid per iudicium facti sumus;
Tortis et ratio humanum genus signifi
cat. per dominum Iesum Christum a perpetua
combustione semiustum abstrac
tum ut in Zacharia. num quid
non iste tortis erutus est de igne;
Itiones duo potestates saeculi hu
ius atque heretici ex uno consensu
ecclesiam persequentes. ut in sua
nolunt mere aduab; caudis titonum
fumigantium istorum. **DE QUENIS**
VENTUS EST AER COMMOTUS
& agitatus & pro diuersis partibus
caeli nomina diuersa sortitus.
Dicitur aut uentus. quod sit uehemens
& uiolentus; uis enim ei tanta est.
ut non solum saxa & arbores uellat.
sed etiam caelum terramque contur
b& maria commoueat. Ventorum
quattuor principales spiritus sunt quorum
primus ab oriente subsolanus.

Sunt subsolanus. uentus qui eurus est;
atque die medio uocatur heret & affric. aut.
cyreni occidit. Hephir &. Et tamen affric.
S; uentus aquilo. boreas. & chorul ab arcto.

A meridie auster. Ab occidente
fabonius. A septentrione eide
hominis uentus asspirat; habent
res geminos hinc inde uentorum spiritus;
Subsolanus a latere dextro uultum
habet a leuo eurus. Auster a dex
tris euro austrum. a sinistris
austro affricum; fabonius a par
te dextra affricum a leua chorul;
Porro septentrio a dextris circium.
a sinistris aquilonem; Hic uenti
mundi globum flatibus circumma
gunt. quorum nomina propriis
excussis signata sunt. Sicut illi
ostendunt quidam ethimologus
nominum ipsorum scripserunt.
sed nos de his solum modo narrare
disponimus quos celebriores in
scripturis inuenimus; Ventus
aut aliquando in bonam partem.
aliquando in contrariam ponit;
In bonam ergo partem uentus ponit.
ut est illud. qui perducit uentos de
thesauris suis ubi non in probe sentim;
apostolos expressos. quorum predicatio
totum mundum tamquam uentus
celerrimus percurrit. sicut & illud
quod alibi scriptum est. ascendit
super cherubim & uolauit. uolauit

super pennas uentorum; ubi exprimitur ascensio dñi super caelos & celorumque uirtutes ubi nunc ad dexteram patris collocatus cum patre ^{regnat} & spū scō; Quod autem dicitur uolare super pennas uentorum. celeritatem nimiam decenter ostendit. quando fama patiuitatis eius passionis & resurrectionis atque ascensionis per totum mundum discurret; Quid enim dici potest uelo eius quando ipso in cunabulis iacente magis cum claritas stellarum nuntiavit. & mox ut natus in alia mundi parte est conspectus; Item uenti animas significant unde scriptum est. qui fecit uentis pondus. uelocitate ac sublimitate uentorum solent animae designari; Pondus ergo accipiunt animae ut ab intentione dī non iam leui motu desiliant. sed lineum fixa constantiae grauitate consistant. uel certe uentis pondus est facere concessum hic electis uisitatib; gloriam permixta infirmitate reperare; In contrariam uero partem uentus ponitur ut est illud in euangelio. descendit pluuia & uenerunt flumina. flauerunt uenti & irruerunt in domum illam; hic per pluuia multumodas diaboli temptationes.

per flumina apertas manifestasque persecutiones uentos malignos spūs intellegi uoluit; Similiter illud quod in iob legitur in contrariam partem intellegendū ē tulit cum uentus urens. Uentus urens malignus spūs uocat quidem sideriorum flammās in corde excitat ut a daemnitatē suppliciorū trahat; Item uenti superbiae spūs intelleguntur uelut in osee de hereticis dicitur; ligauit eum spūs in alissuis; Item ubi homines pastores tuos pascet & uentus & alibi quinnatur mendacis hic pascit uentis; Orientalis autem uentus subsolanus uocatur. quia sub solis ortu oritur; significat predicationem euangelii. quae a sole uero processit. & totum mundum luce fidei atque sapientiae inluminauit. unde scriptum est; Orietur uobis timens; nomen meum sol iustitiae & sanctas in pennis eius; Auster ab hauriendo aquas uocatus unde & crassum aerem facit & nubila nutrit. hic graenothus appellatur. propter quod interdum corrumpat aerem; Nam pestilentiam quae ex corrupto aere nascitur. auster flans in reliquis regionibus transmittit. sed sicut auster pestilentiam gignit. sic aquilo repellit; Significat

Auster :

Aquilo :

auster aliquando calorem fidei ut in
psalmo sicut torrens in austro. aliquan-
do gratiam sp̄s sc̄i. ut in cantico canti-
corum dicitur. surge auster. ueni
aquilo per flatum meum; ali-
quando feruorem dilectionis. ut
in psalterio dicitur. et excitauit austrum
de caelo. & induxit in uirtute sua af-
ricum; Item in contraria parte
ponitur. quando ardorem cupidi-
tatis significat. qui peste uitiorum
corripit hominum mentes. & egri-
tudinem peccatorum in humanum
genus introducit; Occidentalis
autem uentus qui Zefirus greco nomine
appellatur. eo quod flores et germina
eius flatu uiuificentur; hic latine
fabonius dicitur. propter quod foueat
qua enascuntur; Tunc autem hic uentus
in bona parte perfectus reperitur.
cum moyses xpi & ueri solis occubitum
significat. unde omnium germina
uultutum. & bonorum operum in mundo
pascunt; Tunc autem in contraria parte
ponitur. cum melioris uitae defectum
significat. unde in propheta peccato-
ribus dicitur. occidite uobis sol in meridie;
Aquilo dicitur eo quod aquas stringat
& nubes dissipet. gelidus est enim

395.
uentus & siccus. Significat autem
uel diabolum uel homines infide-
les uel iniquitatis abundantiam
& defectum caritatis. unde scriptum
in propheta ab aquilone exardescunt
mala super terram. **DE AURA ET**
AURA A B A E R A D I C T A Q U A S I A E R I A
quod lenis sit motus aeris. Agnatus
enim aer auram facit. unde & lu-
cretius aeras auras. Altanus qui in
pelago est per diuinationem ab alto
id est mari uocatur. Nam alter est
flatus in ripis quem diximus auram.
nam aura in terra est. Aura significat
tranquillitatem bonae mentis con-
templantis deum. Unde helias stans
in monte coram domino cum uideret
uentum grandem subuertentem
montes ait non in spiritu domini & post
commotionem ignis dixit non in igne
domini & post ignem sibilus aure tenuis.
Quod cum uidisset helias operuit uultum
suum pallio. et egressus stetit in
ostio spelucae. sed in spiritu commotionis
& ignis non est dominus dicitur. Esse uero in sibilu
aure tenuis non negatur. quia nimirum
mens cum in contemplationis sublimitate
suspenditur. quicquid perfectae
conspicere potest & deus non est. Cum uero

subtile aliquid conspicit. hoc est
 quod de incomprehensibili substantia
 aeternitatis audit. quasi enim sibilū
 tenuis aure percipim̄ cum soporem in
 circumscriptae ueritatis contēplati
 one subita subtilit̄ degustam̄. Tranquil
 litas aut̄ pelagi quā altanū uocant
 pacē eccl̄ae significat. In mundo. quae
 aura sp̄s sc̄i flante p̄sp̄ero cursu post
 tempestatē in mundo factā adoptatū
 aeternae quietis portū stud̄ & secura
 peruenire. sicut in illa nauigatione
 dñi cum discipulis in nauē cum nauicu
 la operiret̄ fluctib; Surgens dñs im
 perauit uentis & mari. & facta ē tran
 quillitas magna. Tropologicē aut̄
 & nos singuli catholica fide instructi
 & signo dominicae crucis imbuti dū
 saeculum relinquere disponimus
 nauem p̄fecto cum ih̄u conscendim̄.
 mare transire conamur. sed qui non
 dormit aut̄. neq. obdormiet israhel
 custodiens semp. nobis tam̄ saepe na
 uigantib; quasi inter aequoris fremitus
 obdormit. quando crebescēte inter
 medios uisitum nisus. uel in mundoy.
 spirituum uel hominum prauorum
 uel ipso nostrarum cogitationum im
 petu. fidei splendor obtenebrescit.

spei celsitudo contabescit. amoris flam
 ma refrigescit. uerum inter huiusmo
 di pcellas ad illū peccesse. ē gubernatorē
 curramus. Illū sedulo excitemus. qui
 non seruat sed imperet uentis mox tem
 pestates conpescet. refundet tranquil
 litatem postquam salutis indulgebit.

DE TURBINE.

TURBO EST VOLUBILITAS UENTO
 rum. & turbo dicitur terra quotiens
 uentus consurgit & terrā incircutū
 mittit. Turbo p̄secutionū uel tribu
 lationū impetus signif. Ut in esau
 factus est solitudo pauperis pes a
 turbine. Tempestat̄ aut̄ p̄ tempore dr̄
 sicut ubiq. In historiografi ^{loqui} sole^t dum
 dicunt ea tempestate aut̄ ab statu celi
 quia magnitudine sui multis diebus
 orit̄. Turbo enim aut̄ flagellum dñi in
 hominem missum designat. aut̄ pra
 uorum hominū p̄secutiones. Nam iob
 legit̄. Respondens aut̄ dñs iob de tur
 bine dixit. No. tandū uideo quia si sa
 no atq. incolomi loqueret̄ ex tranquil
 litate dominica locutio facta diceret̄.
 Sed quia flagellato loquit̄ de turbine
 locutus fuisse describitur. Alter
 enim dñs seruis suis loquit̄ cum eos
 Intrinsicus p̄ conpunctionē p̄uehit.

Aliter cum perstrictionem se extollant
premit per blandam locutionem dñi
amanda dulcedo eius ostenditur.
Perterribilem uero potestas eius metu
enda monstratur. in illa persuadet
animae ut proficiat. In ista reprimit
quae proficit. In illa discit quod ap
petat. In ista quod metuat per illa
dicit gaude & laetare filia sion.
quia ^{ecce} uenio & habitabo in medio tui
Per istam dicitur dñs in tempestate
& turbinae uiae eius. Blandus quippe
est qui ut in medio inhabitet uenit cum
uero se in tempestate & turbine insinuat
numquam quaerangit corda perturbat
atque ad eandem elationem se exe
rit. quando potens & terribilis
Innotescit. hinc in psalmo scriptum est
persequeris eos in tempestate tua
& in ira tua conturbabis eos. In tem
pestate dicit hoc est iudicii tempore.
Item tempestas examen iudicii significat
ut in psalmo. in circuitu eius tempestas
ualida. Quod tempestate merito con
paratur. primum quia in prouisum
est deinde quod subito fragore contur
bat. & locum tollit consilio repentina
periculi magnitudo. Tempestas enim
umbrium aeris est quaedam concitata

397.
seditio In qua uehementer ter
remur. dum aquarum nimietate
uexamur. sequitur. Et in ira tua
conturbabis eos. Saepe iam dixi
iram diuinitati non posse con
gruere sed ab hominibus trac
tum est. qui quando sceleratos
iudicant feruore animi commo
uentur. Nec aliter ad damnan
dum hominem ueniunt nisi
de commissis ^{corum} criminibus exci
tentur. persecutionem autem
prauorum ille uersus significat
ex persona dñi prolatus. Veni
in altitudinem maris et tem
pestat demersit me. Ille qui
super maria fixis gressibus
ambulauit. qui petro dexte
ram se mergeretur extendit.
quem admodum se tempestate
dicit esse demersum. hic altitu
do maris copiosa populi signifi
catur insania. Item tempestas est
seditio concitata dementium.
ipsa enim demersit dñm salua
torem quando eum peruenire
fecit ad crucem.

DE PROCELLAE.

390. **P**ROCELLAE ENIM AUT DE FLU
minibus aut de uentis fiunt nihil
autem uelocius uentis unde &
ppter cele-ritatem tam uentos
quam flumina alta fingunt po-
etae ut alta uis austru. Procella
enim significat tempestuosos
persecutorum furores qui ec-
clesiam xpi partim minus. par-
tim flagris atq. tormentis af-
ficiunt. sed aliquando ipsas per-
secutorum mentes dñs in melius
conuertit. ut per poenitentia
a pristinis sceleribus se mun-
dantes ad bonos actus conuer-
tantur. Nam in psalmo scriptum e.
Ignis grando nix glacies sps pro-
cellarū qui faciunt uerbu eius.
Ignis grando nix glacies per al-
legoria sicut dictum e homines
significat qui in hoc saeculo extur-
bulentis & pessimis ad deuotionis
tranquillissima studia puenēr.
qui faciunt uerbum ei. nisi qui
ex tempestuosis & improbis ad
confessionis ipsius gratia uenire
meruerunt. Aliquando uero
dum in prauis actib; pseuerant
aeterna eos poena cruciabit.

Unde scriptum e. pluit sup peccato-
res laqueus ignis sulphur & sps pcel-
larum pars calicis eorum. Ignis est
quando eos flammea cura consumit
Sulphur quia cogitationes eorum
detestabili fetore sordescunt.
sps procellarū dum se tumultosa
mente confundunt pars calicis eorum
id est mensura qua pollutis actib;
ebriantur.

EXPLICIT LIBER. VIII.

INCIPIT LIBER. IX. DE TEMPORIBUS.

TEMPORA IGITUR A TEMPERAMENTO
nomen accipiunt. siue quod unum
quo d; illorum spatium separatim
temperatum sit. seu quod momentis.
horis. diebus. mensibus. annis. saecu-
lisq. & aetatibus. omnia mortalis uitae
curricula temperent. Constat ergo
trimoda ratione compositum tempus
eē discretum. aut enī natura. aut
consuetudine. aut certe auctoritate
decurrit. & ipsa quidem auctoritate
bisariae diuisa. humana uidelicet
ut olimpiadas quattuor annorum
mundinas octo dierū. Indictiones
xv. annorum ambitu celebrari.
Diem q; qui ex quadrantibus conficitur
mense februario uel augusto inter

Olimpiades:
Mundinae:
Indictiones: